

Warszawa, 18 stycznia 2023 r.
KL/33/13/KO/2022

Pan

Tomasz Chrósty

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

Szanowny Panie Prezesie,

w imieniu przedsiębiorców zrzeszonych w Konfederacji Lewiatan chciałbym przedstawić uwagi do Projekt ustawy o zmianie ustawy o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym oraz niektórych innych ustaw (dalej: „Projekt”) sygnowanego numerem projektu UC139, który wdraża do prawa polskiego dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/1828 z dnia 25 listopada 2020 r. w sprawie powództw przedstawicielskich wytaczanych w celu ochrony zbiorowych interesów konsumentów i uchylającej dyrektywę 2009/22/WE (Dz. U. UE L 409 z 4.12.2020, str. 1) (dalej: „Dyrektywa”).

Na wstępie chcielibyśmy zaznaczyć, że analizując aktualnie obowiązujące przepisy prawa polskiego, które regulują problematykę ochrony zbiorowych interesów konsumentów w kontekście realizacji standardów określonych w Dyrektywie, należy zauważyć, że część tych standardów jako poziom ochrony prawnej, choć w innym ujęciu proceduralnym, jest już realizowanych. Regulacje te wymagają jednak uaktualnienia i dostosowania do treści przepisów Dyrektywy.

Tworzenie całkowicie odrębnych regulacji prawnych oraz pozostawienie dotychczasowych norm prawa mogłoby mieć negatywne konsekwencje z uwagi na niepotrzebne skomplikowanie mechanizmów służących przeciwdziałaniu naruszania zbiorowych interesów konsumentów, a także wprowadzać zjawisko konkurencyjności instytucji procesowych. Tego rodzaju stan byłby jednak niepożądany także z perspektywy stabilności i pewności prawa. Zmiany prawne, które wynikają z Dyrektywy należy interpretować bardziej w kontekście ewolucji, a nie rewolucji ochrony zbiorowych interesów konsumenta. **Dlatego z zadowoleniem przyjęliśmy podejście Pana Prezesa, w ramach którego transpozycja Dyrektywy zostanie przeprowadzona w oparciu o istniejące regulacje.**

Z poważaniem

Maciej Witucki

Prezydent Konfederacji Lewiatan

Załącznik: Uwagi Konfederacji Lewiatan do Projektu ustawy o zmianie ustawy o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym oraz niektórych innych ustaw (UC139)

Uwagi Konfederacji Lewiatan do Projektu ustawy o zmianie ustawy o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym oraz niektórych innych ustaw (UC139)

A) Uwagi ogólne

1. Standardy funkcjonowania upoważnionych podmiotów i ich finansowanie

Dyrektywa ustala bardzo istotną funkcję upoważnionych podmiotów, które jako jedyne mogą wszczynać i prowadzić powództwa przedstawicielskie. Istotność ich roli powoduje ryzyka tworzenia doraźnych upoważnionych podmiotów. tj. na potrzeby realizacji pojedynczych oraz partykularnych interesów konkurencji pozwanego przedsiębiorcy.

Dlatego kluczowym jest, aby w pierwszej kolejności dążyć do jak najpełniejszego obiektywizmu oraz rzetelności podmiotów upoważnionych do wytaczania powództw przedstawicielskich, w tym potrzebę w dążeniu do przeciwdziałania wykorzystywania tego rodzaju podmiotów oraz instytucji procesowych jak powództwo przedstawicielskie w ramach nieuczciwych praktyk rynkowych. Tego rodzaju praktyki inspirowane mogłyby być przez podmioty trzecie będące bezpośrednio lub pośrednio konkurentami przedsiębiorcy w stosunku, do którego inicjowane miałyby być postępowanie oraz podmiotami finansującymi działalność upoważnionych podmiotów.

Mechanizmem przeciwdziałającym takiemu zjawisku winny być przepisy regulujące nadzór nad finansami organizacji pozarządowych (konsumenckich) w kontekście możliwości wystąpienia konfliktu interesów między tą organizacją a pozwanym przedsiębiorstwem w przypadku, gdy organizacja ta finansowana jest przez podmioty trzecie. Środek zaradczy dla tego rodzaju ryzyka stanowi obowiązek prezentowania przez upoważnione podmioty w pełni przejrzystych informacji na temat ogólnych źródeł finansowania swojej działalności oraz na temat środków finansowych wykorzystanych do wsparcia określonego powództwa przedstawicielskiego w sprawie środków naprawczych. Sposób oceny niezależności upoważnionych podmiotów w wytoczeniu powództwa przedstawicielskiego wymagać będzie nie tylko kontroli sprawozdawczej, ale także oceny przez sąd, przed którym miałyby się toczyć postępowanie zainicjowane powództwem przedstawicielskim, niezależności podmiotów inicjujących tego rodzaju postępowanie. To zaś determinuje konieczność utworzenia ogólnopolskiej bazy danych zawierających informacje na temat upoważnionych podmiotów.

Dlatego za słuszne uważamy wprowadzenie w ustawie z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2021 r. poz. 275)(dalej: „u.o.k.i.k.”): art. 46g określającego kryteria dla upoważnionych podmiotów, art. 46f ustanawiającego rejestr podmiotów upoważnionych i art. 46h określający informacje, jakie upoważniony podmiot przekazuje do rejestru.

W naszej ocenie powyższe artykuły trafnie ustanawiają kryteria niezależności i bezstronności, wymagane przez Dyrektywę, dla funkcjonowania upoważnionych podmiotów. Jednocześnie zapewniając, że stosowne informacje na temat ich funkcjonowania będą przechowywane w rejestrze prowadzonym przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: „Prezes Urzędu”), co w przypadku wątpliwości odnośnie niezależności upoważnionego podmiotu z pewnością ułatwi ocenę sądowi, która słusznie została ustanowiona przez Projektodawcę w art. 10c – 10d w ustawie z dnia 17 grudnia 2009 r. o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 446) (dalej: „u.d.r.p.g”). **Uprawnienia sądu do weryfikacji czy finansowanie przez podmiot trzeci pozostaje bez negatywnego wpływu na zapewnienie ochrony interesów konsumentów jest rozwiązaniem, które pomoże zapewnić transparentność postępowania i będzie przeciwdziało konfliktowi interesów.**

2. Obowiązek ujawniania dokumentów

Artykuł 18 Dyrektywy reguluje ujawnianie dokumentów przez pozwanego lub stronę trzecią. Zgodnie z informacjami zawartymi w tabeli zgodności wdrożenie tego przepisu zapewniają artykuły 233 i 248 Kodeksu postępowania cywilnego (dalej: „k.p.c.”) (w tabeli zgodności wystąpił błąd pisarski – zamiast k.p.c. Projektodawca odwołuje się do Kodeksu cywilnego). **Zastosowanie art. 248 k.p.c. jest słusznym rozwiązaniem, ale w naszej ocenie niewystarczająca dla rodzaju spraw, które miałyby być inicjowane w drodze powództwa przedstawicielskiego.**

Warto zwrócić w tym miejscu uwagę, na treść art. 479³³ k.p.c. Przepis ten stanowi instytucję ochrony tajemnicy przedsiębiorstwa w toku postępowania sądowego wszczętego na skutek wniesienia odwołania od decyzji Prezesa Urzędu także w zakresie spraw ochrony zbiorowych interesów konsumentów. Powołana jednostka redakcyjna stanowi, że w postępowaniu przed sądem ochrony konkurencji i konsumentów chroni się tajemnicę przedsiębiorstwa oraz inne tajemnice podlegające ochronie na podstawie odrębnych przepisów, a sąd ochrony konkurencji i konsumentów może ujawnić stronie postępowania sądowego informacje chronione w postępowaniu przed Prezesem Urzędu jako tajemnica przedsiębiorstwa drugiej strony (art. 69 u.o.k.i.k.) tylko wtedy, gdy zmieniły się istotnie okoliczności będące podstawą wydania przez Prezesa Urzędu postanowienia ograniczającego prawo wglądu do materiału dowodowego załączonego przez strony do akt sprawy lub strona, której tajemnica przedsiębiorstwa jest chroniona, wyraziła zgodę. Przyjęty na gruncie u.o.k.i.k. oraz k.p.c. model ochrony prawnej tajemnicy przedsiębiorstwa zdaje się nie budzić kontrowersji w zakresie jego skuteczności. **Stąd też, dla usprawnienia procedury oraz w ramach wykorzystania ugruntowanych już procedur, w naszej ocenie, należy regulacje te wykorzystać także jako model postulowany w odniesieniu do powództw przedstawicielskich.**

Ogólne przepisy o postępowaniu dowodowym nie gwarantują dostatecznej ochrony prawnej pozwanych przedsiębiorców, które z uwagi na specyfikę oraz przedmiot postępowania w sprawach o ochronę zbiorowych interesów konsumentów mogą także dotyczyć informacji stanowiących naturalną przewagę konkurencyjną przedsiębiorców. Ta zaś, jak wiadomo, jest zjawiskiem wręcz pożądanym (nieuniknionym) w gospodarce rynkowej, a realizacja postępowania sądowego nie powinna zmierzać do jej unicestwienia. Takie konsekwencje bowiem stanowiłyby oczywistą sprzeczność celu postępowania z charakterem systemu społeczno-gospodarczego przyjętego w państwie, godząc w prawa podmiotowe przedsiębiorców.

Tymczasem tego rodzaju sprawy jak te, w których może wystąpić konieczność ujawnienia informacji poufnych, stanowiących tajemnicę przedsiębiorstwa etc. w sposób szczególny winny opierać się na konstytucyjnej zasadzie proporcjonalności. Zasada ta winna być stosowana nie tylko w aspekcie rodzaju oraz wymiaru ewentualnej sankcji, ale zwłaszcza na etapie postępowania dowodowego i egzekwowania przyznanych w tym zakresie uprawnień procesowych polegających na prawie żądania udostępnienia określonego rodzaju informacji lub dokumentu.

3. Model *opt-in*

Wybór modelu przystąpienia do postępowania jest istotną kwestią. Dyrektywa pozostawia tu swobodę państwom członkowskim, przy czym wybór modelu nie może być kwestią przypadku, lecz bardzo dokładnej analizy rozwiązań procesowych, jakie w danym państwie obowiązują. Na modelu *opt-in* opiera się postępowanie grupowe uregulowane dotychczas w u.d.r.p.g. **Dlatego jako słuszny uważamy wybór modelu *opt-in* zaproponowany przez Projektodawcę dla powództw o zastosowanie środków naprawczych w art. 13 ust. 3.**

Dodatkowo, gdyby oceniać zastosowanie modelu *opt-out* z perspektywy polskich regulacji, a w szczególności prawa procesowego cywilnego oraz Konstytucji, to pojawia się poważna wątpliwość natury konstytucyjnej oraz systemowej, gdy chodzi o zachowania i przestrzeganie gwarancji procesowych przypisanych do strony uczestniczącej w postępowaniu sądowym. Wprowadzanie nowego modelu w miejsce poprzedniego, czyli modelu *opt-out*, zamiast *opt-in* mogłoby rodzić liczne wątpliwości.

Po pierwsze można odnieść wrażenie, że model *opt-out*, pomimo pewnych głosów aprobujących, mógłby naruszać konstytucyjne prawo do sądu i nie chodzi tu bynajmniej o literalną wykładnię art. 45 Konstytucji RP, lecz o to, że oddziaływaniem określonego postępowania sądowego (przy modelu *opt-out*) objęte byłyby osoby, które w nim nie uczestniczyły i co ważniejsze oddziaływałyby na nie wydany w tym zakresie wyrok sądowy. W tym z kolei względzie nie chodziłoby o oddziaływanie rozszerzonej prawomocności wyroku, lecz o zakres powagi rzeczy osądzonej i objęcia nią podmiotów nieuczestniczących w procesie cywilnym. Rozszerzoną prawomocność wyroku należy odróżnić od powagi rzeczy osądzonej, gdyż powaga

obejmuje tylko podmioty działające w postępowaniu, zaś rozszerzona prawomocność może objąć osoby trzecie na podstawie przepisu prawa lub stosunku prawnego. W tym więc znaczeniu objęcie powagą rzeczy osądzonej podmiotów nieuczestniczących w postępowaniu sądowym przy modelu *opt-out* mogłoby prowadzić do nieuprawnionego rozszerzenia zakresem powagi podmiotów, które w ogóle o postępowaniu nie wiedziały, ani nie wyrażały na nie zgody.

Po drugie problematyczna jest przy modelu *opt-out* kwestia wystąpienia przypadków nadużycia prawa procesowego poprzez wytaczanie oczywiście bezzasadnych powództw lub też w ogóle przypadków wytaczania powództw bezzasadnych. Wówczas zakresem wyroku oddalającego objęte byłyby podmioty nieuczestniczące w postępowaniu i w konsekwencji objęte zostałyby również oddziaływaniem powagi rzeczy osądzonej, która odnosi się do wyroków pozytywnych, ale i co ważniejsze negatywnych. Innymi słowy dany podmiot nie wyrażał zgody na udział w postępowaniu, a mimo to został objęty wyrokiem i na dodatek wyrokiem negatywnie załatwiającym żądanie.

Po trzecie model *opt-out* z punktu widzenia rozumienia powagi rzeczy osądzonej i tych rozwiązań, które mamy w Kodeksie postępowania cywilnego, a także gwarancji procesowych jakie mają być przewidziane dla stron postępowania sądowego nie jest najlepszym rozwiązaniem, ponieważ pojawiają się tu problemy – poza zasygnalizowanymi – także te, które związane byłyby z należyłą reprezentacją, prawem do prezentowania materiału procesowego, zasadą jawności itd. Pamiętać przy tym należy, że przy modelu *opt-out* wydany wyrok rozciągałby się na podmioty niemające wiedzy o postępowaniu, i tym samym pozbawiałby ich możliwości podjęcia samodzielnej inicjatywy w tym zakresie.

Podsumowując należy stwierdzić, że wybór przez Projektodawcę modelu *opt-in* jest słuszny, ponieważ przy transpozycji Dyrektywy powinno opierać się na tym, co już istnieje, a więc na modelu *opt-in*. Podobnie nie sposób tu przyjąć rozwiązania alternatywnego, tzn. że w pewnych przypadkach stosujemy model *opt-in*, a w innych jak np. przy powództwach przedstawicielskich model *opt-out*. Rozwiązanie takie nie powinno być w żadnej mierze preferowane. Słusznie Projektodawca zastosował jeden model i to ten, który na dzień dzisiejszy jest już sprawdzony i od szeregu lat funkcjonuje.

B) Uwagi szczegółowe

1. Uwagi w zakresie projektowanych zmian w ustawie z dnia 17 grudnia 2009 r. o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym

- (i) **Art. 1 pkt 1 lit. b Projektu** (dotyczy art. 1 ust. 4 ustawy o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym)

Proponowana zmiana:

Projektodawcy proponują, aby wymogu przystąpienia do grupy co najmniej 10 osób nie stosuje się w postępowaniach grupowych w sprawach o zaniechanie stosowania praktyk naruszających interesy grupy konsumentów. W naszej ocenie należy utrzymać w mocy dotychczas przyjęte w polskim systemie prawnym rozwiązania, w myśl którego w postępowaniu grupowym mogą być dochodzone roszczenia co najmniej grupy 10 osób (art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 2009 r. o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym). Pozostawienie wymogu zebrania grupy jest zasadne, ponieważ ochrona interesów indywidualnych wielu podmiotów w jednym postępowaniu cywilnym stanowi istotę postępowania grupowego. W konsekwencji rekomendowane jest odstąpienie od dodania art. 1 ust. 4 ustawy z dnia 17 grudnia 2009 r. o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym

- (ii) **Art. 1 pkt 6 Projektu** (dotyczy art. 6 ust. 3 ustawy o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym)
art. 1 pkt 12 Projektu (dotyczy art. 13 ust 3 ustawy o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym)

Proponowana zmiana:

W naszej ocenie analizując treść art. 1 pkt 6 Projektu należy zwrócić uwagę na treść motywu 34 Dyrektywy, zgodnie z którym „*wytaczając powództwo przedstawicielskie, upoważniony podmiot powinien przekazać sądowi lub organowi administracyjnemu **wystarczające informacje na temat konsumentów**, których dotyczy dane powództwo przedstawicielskie*”, oraz art. 7 ust. 1 i art. 9 Dyrektywy, na podstawie których nałożony został obowiązek wyeliminowania sytuacji, w których konsumenci byłiby reprezentowani w innych powództwach przedstawicielskich dotyczących tej samej sprawy i przeciwko temu samemu przedsiębiorcy.

Dlatego przystępując do grupy konsument powinien także złożyć oświadczenie, czy uczestniczy w innym postępowaniu grupowym lub czy złożył indywidualnie pozew przeciwko temu samemu przedsiębiorcy o te same roszczenia.

Z kolei w art. 13 ust. 3 należy doprecyzować relację między postępowanie grupowym i indywidualnym. Po pierwsze, wydaje się, że zabrakło doprecyzowania, że datą graniczną przystąpienia do grupy jest dzień zakończenia postępowania **grupowego** w pierwszej instancji. Po drugie, należy wskazać jakie postępowanie ulega zawieszeniu – postępowanie **zainicjowane powództwem indywidualnym**. **Po czwarte, należy wskazać, że postępowanie zainicjowane powództwem indywidualnym ulega zawieszeniu nie tylko do czasu wystąpienia osoby z grupy, na podstawie art. 19a, ale także do czasu prawomocnego zakończenia postępowania grupowego.**

- (iii) **Art. 1 pkt 7 Projektu** (dotyczy art. 6a. ustawy o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym)

Proponowana zmiana:

Przedstawiony przed projektodawcą projekt art. 6a ustawy z dnia 17 grudnia 2009 r. o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym nie przewiduje skutków prawomocnych decyzji sądu lub organu administracji w rozumieniu art. 15 Dyrektywy. Przyznanie mocy wiążącej decyzji Prezesa UOKiK, w sytuacji, w której w projekcie uznano, że to sąd jest organem uprawnionym do orzekania w sprawie powództw przedstawicielskich wytaczanych celem ochrony interesów grupy jest pozbawione podstaw prawnych. Za taką regulacją nie przemawiają również względy słusznościowe. Podczas, gdy decyzje Prezesa UOKiK zapadają, jeśli ustali on naruszenie **zbiorowego interesu konsumentów** (czyli interesu publicznego), w przesłanką roszczenia dochodzonego w postępowaniu grupowym jest naruszenie interesów grupy konsumentów, czyli sumy interesów indywidualnych (art. 1 pkt 2 Projektu, art. 1a ust. 2 ustawy o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym). Nawet w uzasadnieniu Projektu wskazano, że zbiorowy interes konsumentów **nie jest sumą interesów indywidualnych.**

W związku z powyższym prejudykat powinno stanowić jedynie prawomocne orzeczenie sądu stwierdzające stosowanie praktyk naruszających interesy grupy konsumentów, które wywiera skutki (wiąże sąd) w innych postępowaniach przed krajowymi sądami.

- (iv) **Art. 1 pkt 9 Projektu** (dotyczy art. 7a. ust. 1 ustawy o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym)

Proponowana zmiana:

Dyrektywa nie przewiduje tak daleko idącej ochrony praw członków grupy jak odstąpienie od obciążenia konsumenta kosztami procesu, **nawet w przypadku, gdy koszty te powstały na skutek umyślnego działania konsumenta lub z powodu niedbalstwa konsumenta.**

W świetle powyższego uzasadnione jest wskazanie, że co do zasady konsumenci indywidualni w postępowaniu z powództwa przedstawicielskiego w sprawie środków naprawczych zwolnieni są od ponoszenia kosztów sądowych. Zasada ta nie dotyczy jednak sytuacji których koszty te powstały na skutek umyślnego działania lub z powodu niedbalstwa konsumenta. Zasadne jest również podkreślenie, że zasada ta dotyczy wyłącznie konsumentów indywidualnych, co oznacza, że podmiot upoważniony, przegrywający sprawę, ponosi koszty procesu pozwanego przedsiębiorcy.

- (v) **Art. 1 pkt 11 Projektu** (dotyczy art. 10c ust. 4 ustawy o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym)

Opinia:

Przedstawiony katalog przesłanek umożliwiających sądowi odrzucenie pozwu jest zbyt wąski w świetle motywu 25 Dyrektywy oraz art. 4 ust. 3 lit. e Dyrektywy. Projektodawca pominął podstawowe kwestie związane w finansowaniem podmiotu upoważnionego tj. niezależność i brak podlegania wpływom osób innych niż konsumenci, którzy mogliby odnieść korzyść gospodarczą z wytoczenia powództwa przedstawicielskiego, które to kwestie Dyrektywa uznała za na tyle istotne, że przypadku potwierdzenia zaistnienia **jakiegokolwiek konfliktu interesów**, przyznała sądowi lub organowi administracyjnemu uprawnienie do podjęcia stosownych środków **min. odrzucenia legitymacji procesowej upoważnionego podmiotu (motyw 52 Dyrektywy)**. Pojęcie jakiegokolwiek konfliktu interesów należy rozumieć w sposób szeroki tj. zarówno sytuację, w której przedsiębiorca finansujący podmiot upoważniony mogłyby odnieść korzyść gospodarczą z wytoczenia powództwa przedstawicielskiego, jak również **bezpośrednie finansowanie przez przedsiębiorcę działającego na tym samym rynku co pozwany**.

Ponadto oprócz sprawdzania ustaleń dotyczących finansowania podmiotu upoważnionego, sąd powinien być uprawniony i zobowiązany w każdym przypadku do sprawdzania kwot rzeczywiście dostarczonych konsumentom.

Jednocześnie istotne jest, aby w sytuacji, gdy Projekt ustawy wprowadza możliwość finansowania postępowań sądowych przez strony trzecie, zabezpieczenia dotyczące takiego finansowania miały zastosowanie także do wszystkich innych powództw zbiorowych. W przeciwnym bowiem razie istnieje niebezpieczeństwo, że inwestorzy będą kierować środki w stronę mechanizmów niezwiązanych z Dyrektywą, a bezpośredni cel dyrektywy jakim jest ochrona praw konsumentów nie zostanie zrealizowany. Dlatego, uważamy za zasadne wskazanie wprost, że w razie ustalenia, że reprezentant grupy, inny niż podmiot upoważniony, jest finansowany przez podmiot trzeci, należy stosować te same zasady – odrzucić pozew w razie zagrożenia interesów konsumentów lub ustalenia konfliktu interesów między podmiotem finansującym a pozwanym przedsiębiorcą.

- (vi) **Art. 1 pkt 11 Projektu** (dotyczy art. 10d. ust. 1 ustawy o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym)

Proponowana zmiana:

Należałoby dodać, że po wszczęciu postępowania grupowego, Prezes UOKiK nie może już wsząć postępowania administracyjnego w przedmiocie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów.

- (vii) **Art. 1 pkt 13 Projektu** (dotyczy art. 18a ustawy o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym)

Proponowana zmiana:

Projektowany przepis zakłada wyłączenie możliwości zmiany reprezentanta grupy w przypadku postępowań, w których powodem jest podmiot upoważniony. Do rozważenia jest umożliwienie zmiany podmiotu upoważnionego, w razie wykreślenia podmiotu upoważnionego działającego jako reprezentant (powód) z rejestru UOKiK w drodze decyzji, której może zostać nadany rygor natychmiastowej wykonalności. Możliwe byłoby w takiej sytuacji (wykreślenia podmiotu upoważnionego) np. zawieszenie postępowania grupowego na określony czas w celu wyboru nowego reprezentanta grupy.

- (viii) **Art. 1 pkt 15 Projektu** (dotyczy art. 21a. ust. 1 ustawy o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym)

Proponowana zmiana:

Zakres obowiązku informacyjnego przedsiębiorcy jest zbyt szeroki w stosunku do treści motywu 61 Dyrektywy oraz art. 13 Dyrektywy, bowiem nakłada na przedsiębiorcę koszty poinformowania konsumentów nawet w przypadku, gdy przedsiębiorca nie naruszył przepisów i wygrał sprawę. Jednocześnie, na gruncie Dyrektywy, obowiązek informacyjny nie dotyczy sytuacji w których konsumenci są w inny sposób poinformowani o prawomocnej decyzji lub zatwierdzonej ugodzie co ma miejsce min. w przypadku wydania prawomocnej decyzji o odrzuceniu lub oddaleniu powództwa przedstawicielskiego w sprawie środków naprawczych. W tej sytuacji motyw 61 Dyrektywy wskazuje, że to podmiot upoważniony jest obowiązany do poinformowania konsumentów. W Projekcie zabrakło takiego przepisu. Warto zwrócić również uwagę, w świetle Dyrektywy nałożenie obowiązku informacyjnego następuje na wniosek złożony przez drugą stronę. Powinno ono także dotyczyć jedynie członków grupy, a nie konsumentów objętych powództwem (pojęcia te nie są tożsame, a pojęcie konsumenta objętego powództwem nie jest zdefiniowane).

- (ix) **Art. 1 pkt 16 Projektu** (dotyczy art. 23a. ustawy o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym)

Proponowana zmiana:

W przepisie należy ograniczyć, zgodnie z treścią art. 19 Dyrektywy, zakres sytuacji w których możliwe jest nałożenie na gary grzywny wyłącznie do zobowiązań wskazanych w art. 1b ust. 1 pkt 1 lit a) lub b) nałożonych w prawomocnym wyroku wydanym w sprawie o zaniechanie stosowania praktyk naruszających interesy grupy konsumentów. Jednocześnie należy ograniczyć maksymalną wysokość grzywny np. poprzez wskazanie suma kar grzywny za każdy dzień opóźnienia nie może przekraczać określonego poziomu. Brak ograniczenia kary grzywny w sytuacji, gdy nie zostały określone żadne przesłanki wskazujące czym powinien kierować się sąd orzekając o wysokości grzywny byłby sprzeczny z motywem 69 Dyrektywy, który wskazuje min., że sankcje muszą być proporcjonalne, a zatem nie mogą być rażąco wygórowane. **Dodatkowo, należy wskazać, że nałożenie kary grzywny następuje w drodze postanowienia, na które przysługuje zażalenie.**

- (x) **Art. 1 pkt 16 Projektu** (dotyczy art. 23b. ustawy o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym)

*„W przypadku, gdy strona postępowania grupowego w sprawie o zaniechanie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów lub o roszczenia związane ze stosowaniem praktyk naruszających grupowe interesy konsumentów uchyła się od się od wykonania postanowienia nakazującego **wyjawienie lub wydanie środka dowodowego**, sąd może nałożyć na stronę karę grzywny w wysokości stanowiącej równowartość do 10.000 euro za każdy dzień opóźnienia, licząc od daty wskazanej w postanowieniu.”*

Proponowana zmiana:

Nałożenie na stronę postępowania grzywny za niewyjawienie lub niewydanie środka dowodowego w wysokości 10.000 euro za każdy dzień opóźnienia jest bezpodstawne, a projektowany art. 23b ustawy z dnia 17 grudnia 2009 r. o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym powinien zostać usunięty. Brak jest podstaw prawnych do przyjęcia, że możliwe jest nałożenie kary grzywny na stronę postępowania grupowego za niewyjawienie bądź niewydanie środka dowodowego, w sytuacji, gdy przepisy prawa polskiego nie nakładają na stronę postępowania grupowego takiego obowiązku (obowiązku wyjawienia dowodów). Taki obowiązek został bowiem przewidziany wyłącznie do spraw o naruszenie prawa własności intelektualnej oraz w szczególnej ustawie z dnia 21 kwietnia 2017 r. o roszczeniach o naprawienie szkody wyrządzonej przez naruszenie prawa konkurencji.

W przypadku uznania, że instytucja wyjawienia może zostać zastosowana do postępowania grupowego, to (i) projektowany artykuł należy uzupełnić o przesłanki wskazane w motywie 69 Dyrektywy oraz art. 18 Dyrektywy; (ii) określić że stronie, na którą nałożona została kara grzywny przysługuje odwołanie od postanowienia nakazującego wyjawienie lub wydanie środków dowodowych; (iii) na zasadzie analogii do art. 28 ustawy z dnia 21 kwietnia 2017 r. o roszczeniach o naprawienie szkody wyrządzonej przez naruszenie prawa konkurencji, wskazać, że kara grzywny nie powinna przekraczać kwoty dwudziesty tysięcy złotych.

2. Uwagi do projektu dotyczące zmian w ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych

Art. 2 Projektu (dotyczy art. 7a) ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych)

Proponowana zmiana:

Proponujemy usunąć pkt 7a w całości, ponieważ (i) z motywu 70 Dyrektywy oraz art. 20 Dyrektywy wynika, że **Państwa członkowskie nie powinny być zobowiązane do finansowania powództw przedstawicielskich**, co oznacza, że podmiot upoważniony nie powinien być zwolniony od ponoszenia kosztów sądowych; (ii) zasadą jest odpłatność postępowania sądowego i ponoszenia kosztów procesu przez stronę przegrywającą.

Zwolnienie podmiotu upoważnionego od ponoszenia kosztów sądowych jest tym bardziej niezrozumiałe w sytuacji, gdy podmiotowi upoważnionemu została przyznana możliwość pobierania opłatę za przystąpienie do grupy, w wysokości nie większej niż 5% dochodzonego roszczenia, co stanowi kwotę tożsamą z wysokością opłaty od pozwu (art. 1 pkt 5 Projektu). Należy również podkreślić, że wytoczenie powództwo w postępowaniach grupowych również podlega opłacie (art. 13d ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych).

KL/33/13/KO/2022

